

Бухгалтерська термінологія: особливості перекладу з англійської

Якість перекладу в будь-якій сфері (економічній, правовій тощо) вимагає наявності не тільки спеціальних знань в конкретній області, а і розуміння відмінностей систем, в яких формувався застосований термінологічний апарат. Переклад економічної літератури з англійської мови в загалом, і бухгалтерської зокрема, викликає певні складнощі навіть у компетентних спеціалістів, що зумовлене рядом причин, наприклад, відмінностями семантичної структури слів; розбіжностями у змісті термінів, що використовуються для позначення понять; багатозначністю висловів, які позначають різні речі у повсякденному житті та системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності; відсутністю точного еквівалента поняття і, відповідно, терміну, який його позначає.

Бухгалтерська англійська термінологія характеризується системністю, впорядкованістю, та стійкістю значень. Не дивлячись на системність та відсутність в термінології абсолютних синонімів, вони існують в діловій фінансовій мові. Для правильного і точного перекладу термінів з англійської вкрай важливим є розуміння їх сутності та області використання. Наприклад, для позначення поняття “прибуток” в англійській мові використовується ряд термінів (income, revenue, profit, proceeds, earning, gain, increment та інші), кожен з яких має особливості вживання.

Переклад бухгалтерської термінології з англійської ускладнюється і тим, що за своїм змістом серед термінів є однозначні та багатозначні; а за структурою – складені та позначені цілим виразом. З розвитком системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності термінологічний апарат підлягає певним змінам, поповнюється новими позначеннями, словосполученнями.

Визначено, що основою утворення термінології, економічної в т.ч., є такі процеси як термінологізація загальноживаної лексики, запозичення, метафоризація. Економічна наука представляє собою область знань, яка охоплює не тільки закони і поняття економічної діяльності, але і ряд суміжних галузей (юридичних тощо). Враховуючи вищевикладене виділяють наступні види економічних термінів:

- 1) загальноживані терміни, які використовуються у повсякденному житті (є зрозумілими для пересічних громадян та можуть уживатися у будь-якій іншій галузі науки, наприклад журналістики);
- 2) спеціальні неекономічні терміни, які можуть відображати відповідну сферу спеціальних знань економіки, бізнесу тощо з притаманною їм специфічною лексикою;
- 3) спеціальні фінансово-економічні терміни, які передають зміст системи наукових фінансових знань і позначають конкретні поняття економіки.

При перекладі економічних термінів (включаючи фінансову, облікову, митну сфери) основну роль відіграє поняття еквівалентності, під якою розуміють сумісність понять та їх вербальне вираження різними мовами. Поняття вважають такими, що є повністю еквівалентними одне одному, якщо вони співпадають за всіма понятійними ознаками. Оскільки ознаки бухгалтерських понять можуть не співпадати внаслідок формування та розвитку термінології в різних системах бухгалтерського обліку, з метою їх коректного перекладу виникає необхідність встановлення ступеню еквівалентності таких понять. Таким чином, вважаємо за доцільне виділяти такі типи понятійної еквівалентності:

1. Повна понятійна еквівалентність (повна сумісність), тобто поняття англійською і українською мовами співпадають за всіма понятійними ознаками.
2. Часткова понятійна еквівалентність (часткова сумісність), тобто поняття в обох економічних системах містять як ідентичні, так і різні понятійні ознаки.
3. Понятійна безеквівалентність (повна несумісність).

Бухгалтерську термінологію з метою фахового перекладу поділяємо на три групи:

- 1) терміни, які позначають поняття в англійськом середовищі, ідентичні поняттям української системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності (терміни першої групи, яким властива повна понятійна еквівалентність);
- 2) терміни, які позначають поняття в англійськом середовищі (наприклад, в текстах МСФЗ (IAS/IFRS) англійською мовою), відсутні у вітчизняній обліковій системі, але мають загальноприйняті і зрозумілі українські термінологічні еквіваленти (терміни другої групи, яким властива понятійна еквівалентність);
- 3) терміни англійською мовою, які застосовують в іноземному середовищі, відсутні в українській бухгалтерській системі і не мають загальноприйнятих термінологічних еквівалентів (терміни третьої групи з властивою понятійною безеквівалентністю).

Таким чином, вивчення особливостей перекладу бухгалтерських термінів з англійської неможливе без здійснення аналізу способів та лексичних прийомів, що застосовуються з даною метою. В контексті розвитку вітчизняної облікової системи в умовах переходу до застосування МСФЗ (IAS/IFRS) становлення відповідної терміносистеми є визначальним для коректного перекладу спеціалізованої літератури.